

Lagrådsremiss

Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 7 maj 2015

Magdalena Andersson

Johanna Mihaic
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att rätten att göra avdrag för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonto (pensions-sparavdrag) med ett fast belopp om 1 800 kronor per år ska slopas. Anställda som helt saknar pensionsrätt i anställning eller skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet ska även fortsättningsvis kunna göra avdrag med belopp motsvarande det särskilda tilläggs-utrymmet.

I lagrådsremissen lämnas även förslag om återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto. Det föreslås att beloppsgränsen för återköp och förtida avslut utan Skatteverkets medgivande ska höjas till ett prisbasbelopp och att tidsgränsen för förtida avslut ska slopas. Vidare föreslås att de särskilda bestämmelserna om återköp och förtida avslut utan medgivande från Skatteverket ska slopas. Det lämnas även förslag om att dispensbestämmelserna ska ändras så att det framgår att Skatteverket får medge delvis återköp av pensionsförsäkring alternativt delvis utbetalning i förtid från pensionssparkonto.

I lagrådsremissen föreslås också att obegränsat skattskyldiga som har ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut ska ha möjlighet att sätta ned avkastningsskatten med ett belopp som motsvarar den utländska skatt eller kupongskatt som kan hänföras till tjänstepensionsavtalet.

Förslagen föranleder ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229) och lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Lagförslag	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	4
2.2	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	5
3	Ärendet och dess beredning	9
4	Pensionssparavdrag	9
4.1	Bakgrund	9
4.2	Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande	10
4.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	13
4.4	Konsekvensanalys	14
5	Återköp och förtida avslut	17
5.1	Höjd beloppsgräns	17
5.2	Slopad tidsgräns	18
5.3	Övriga återköp och avslut utan dispens	19
5.4	Delvisa återköp och förtida utbetalningar	19
5.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	20
5.6	Konsekvensanalys	20
6	Nedsättning av avkastningsskatt	22
6.1	Bakgrund	22
6.2	Nedsättning av avkastningsskatt vid avtal med ett utländskt tjänstepensionsinstitut	23
6.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	24
6.4	Konsekvensanalys	24
7	Författningskommentar	25
7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	25
7.2	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	25
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande	28
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	29
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	34

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Häri genom föreskrivs att 10 a § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 a §¹

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 och 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6–10 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring och avtal om tjänstepension med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen eller tjänstepensionsavtalet och som försäkringsgivaren, tjänstepensionsinstitutet eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring eller samma tjänstepensionsavtal.

Den skattskyldige ska lämna de uppgifter som behövs för prövningen av begäran om nedsättning av skatt. Om det framgår att det finns förutsättningar för nedsättning, trots att den skattskyldige inte kan lämna samtliga de uppgifter som är nödvändiga för tillämpning av nedsättningsreglerna, får nedsättning ske med skäligt belopp.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

¹ Senaste lydelse 2011:1278.

2.2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 59 kap. 14 § ska upphöra att gälla,
dels att 58 kap. 18 och 32 §§ och 59 kap. 5, 9, 13 och 16 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 59 kap. 1 a §, och närmast före 59 kap. 1 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

58 kap.

18 §²

En pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Återköp får också ske om

1. det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp,

2. försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och

3. premier för försäkringen inte har betalats under de senaste tio åren.

I andra fall får återköp medges av Skatteverket, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken eller 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen (2005:104) av försäkringstagarens tillgodohavande. De hindrar inte heller en överföring av hela pensionsförsäkringens värde direkt till en annan pensionsförsäkring än som avses i 5 § om försäkringstagaren tecknar den i samband med överföringen hos samma eller annan försäkringsgivare med samma

En pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp. Ett sådant återköp ska avse hela pensionsförsäkringens värde.

I andra fall får Skatteverket medge återköp, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp av hela eller en del av försäkringens värde kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av 59 kap. 14 § 2014:1468.

² Senaste lydelse 2010:1277.

person som försäkrad. Överföringen ska i så fall inte anses som pension enligt 10 kap. 5 § första stycket 4 och inte heller som en betalning av premier för pensionsförsäkring.

32 §

Ett pensionssparkonto får avslutas genom en utbetalning i förtid *vid den tidpunkt pensionen får börja betalas ut*, om behållningen då uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. *Utbetalning i förtid får också ske om*

1. behållningen på kontot uppgår till högst ett prisbasbelopp,

2. kontot inte är förenat med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och

3. inbetalning på kontot inte har gjorts under de senaste tio åren.

I andra fall får Skatteverket medge att kontot avslutas genom en utbetalning i förtid, om pensionsspararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken av pensionsspararens tillgodohavande.

Ett pensionssparkonto får avslutas genom en utbetalning i förtid, om behållningen uppgår till högst ett prisbasbelopp.

I andra fall får Skatteverket medge att kontot avslutas genom en utbetalning i förtid *eller att en del av kontobehållningen betalas ut*, om pensionsspararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl.

59 kap.

Vilka som får göra pensionssparavdrag

1 a §

Pensionssparavdrag får göras av dem som är obegränsat skattskyldiga och som har

1. *avdragsgrundande inkomst av anställning och helt saknar pensionsrätt i anställning, eller*

2. *avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet.*

I 16 § finns bestämmelser om när sådant avdrag får göras också av dem som är begränsat skattskyldiga.

Pensionssparavdrag får även göras efter beslut om dispens

enligt 8–12 §§.

5 §³

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 1 800 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

För avdragsgrundande inkomst av anställning är tillägget, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av anställning får pensionssparavdraget inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet får pensionssparavdraget inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp.

9 §

För skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning, får Skatteverket medge pensionssparavdrag med högst samma belopp som för sådana inkomster som avses i 5 § andra stycket. För skattskyldiga som fått särskild ersättning i samband med att en anställning upphört och som inte har ett betryggande pensionsskydd, får Skatteverket medge avdrag med ett högre belopp.

För skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning, får Skatteverket medge pensionssparavdrag med högst samma belopp som för sådana inkomster som avses i 5 § första stycket. För skattskyldiga som fått särskild ersättning i samband med att en anställning upphört och som inte har ett betryggande pensionsskydd, får Skatteverket medge avdrag med ett högre belopp.

13 §

Pensionssparavdrag som grundar sig på överskott av en näringsverksamhet eller inkomst i inkomstslaget kapital ska göras i inkomstslaget näringsverksamhet och annat pensionssparavdrag ska göras som allmänt avdrag, om inte annat sägs i 14 eller 15 §.

Pensionssparavdrag som grundar sig på överskott av en näringsverksamhet eller inkomst i inkomstslaget kapital ska göras i inkomstslaget näringsverksamhet och annat pensionssparavdrag ska göras som allmänt avdrag, om inte annat sägs i 15 §.

³ Senaste lydelse 2014:1468. Ändringen innebär bl.a. att första stycket tas bort.

Pensionssparavdrag får göras av den som är obegränsat skattskyldig. Sådant avdrag får också göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Pensionssparavdrag får också göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Den som är obegränsat skattskyldig bara under en del av beskattningsåret ska göra de avdrag som avser den tiden. Om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, ska dock pensionssparavdrag göras för hela året.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte i inkomstslaget kapital.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Bestämmelserna i 58 kap. 18 och 32 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

3. Bestämmelserna i 59 kap. 1 a, 5, 9, 13 och 16 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2015.

4. För försäkringspremier som betalats respektive inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts före den 1 januari 2016 gäller 59 kap. 5, 9, 13, 14 och 16 §§ i den äldre lydelsen.

5. Om beskattningsåret påbörjats men inte avslutats före ikraftträdandet gäller 59 kap. 5, 9, 13, 14 och 16 §§ i den äldre lydelsen för försäkringspremier som betalats och inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet. I fråga om premier som betalats och inbetalningar som gjorts efter ikraftträdandet gäller att avdrag får göras för dessa bara till den del som avdragsutrymmet beräknat enligt 59 kap. 5 § i den nya lydelsen överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2009:1060.

3 Ärendet och dess beredning

Rätten att göra avdrag för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonto (pensionssparavdrag) med ett fast belopp begränsades den 1 januari 2015 genom att det fasta beloppet sänktes från 12 000 till 1 800 kronor per år (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, bet. 2014/15:FiU1, rskr. 2014/15:29, SFS 2014:1468). I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.4.5) aviserade regeringen att rätten att göra pensionssparavdrag med ett fast belopp bör slopas helt den 1 januari 2016.

En promemoria har tagits fram inom Finansdepartementet där det föreslås att avdragsrätten för privat pensionssparande slopas. För att förenkla möjligheterna att avveckla små sparanden föreslås i promemorian även förändringar av reglerna om återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto. Vidare föreslås att den som har ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut ska ha möjlighet att sätta ned avkastningsskatten med ett belopp som motsvarar den utländska skatt eller kupongskatt som är hänförlig till tjänstepensionsavtalet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2015/481).

I lagrådsremissen behandlas promemorians förslag.

4 Pensionssparavdrag

4.1 Bakgrund

Sparande i egna pensionsförsäkringar och på eget pensionssparkonto beskattas i dag enligt principen att premier och inbetalningar får dras av inom vissa ramar medan utfallande belopp är skattepliktiga. Det privata pensionssparandet är skattesubventionerat dels genom denna uppskjutna beskattning, dels genom att avkastningen beskattas med en nedsatt avkastningsskatt.

Avdragsrätten för privat pensionssparande begränsas för närvarande genom att pensionssparavdraget inte får överstiga ett fast belopp om 1 800 kronor per år. Det fasta beloppet sänktes från 12 000 till 1 800 kronor per år den 1 januari 2015. För anställda som helt saknar pensionsrätt i anställning eller för skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet är taket för avdrag högre. Dessa personer kan göra avdrag dels med ett fast belopp om 1 800 kronor, dels med ett tillägg som motsvarar 35 procent av den avdragsgrundande inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp. Pensionssparavdraget får inte överstiga summan av de avdragsgrundande inkomsterna.

Reglerna om pensionssparavdrag finns i 59 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL.

4.2 Slopade avdragsrätt för privat pensionssparande

Regeringens förslag: Rätten att göra avdrag för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonto (pensionssparavdrag) med ett fast belopp om 1 800 kronor per år slopas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Svensk Försäkring*, vars remissvar *Svenska Bankföreningen* ansluter sig till, avstyrker förslaget. Svensk Försäkring anser att förslaget påtagligt förändrar förutsättningarna för privat försäkringssparande och mot denna bakgrund inte kan anses tillräckligt utrett. Svensk Försäkring efterfrågar bl.a. en analys av konsekvenserna för individers försäkringsskydd samt för försäkringssparandet och det privata sparandet ur såväl ett individuellt som ett makroekonomiskt perspektiv. Svensk Försäkring befarar att en slopad avdragsrätt kommer att leda till att många personer ställs inför valet att antingen stå utan försäkring eller fortsätta betala in premier till den privata pensionsförsäkringen trots negativa skattekonsekvenser, eftersom det krävs en ny godkänd hälsoprövning för att teckna en kapitalförsäkring med motsvarande försäkringsskydd. Enligt Svensk Försäkring bör slopandet av avdragsrätten föregås av en analys av de skattemässiga förutsättningarna för framväxten av nya sparprodukter som kan garantera att sparandet fyller ett pensioneringssyfte. Även *Pensionsmyndigheten* och *Saco* efterfrågar en analys av effekterna för individers privata sparande till pension.

Landsorganisationen i Sverige (LO) anser att förslaget bör genomföras och framhåller att det syftar till att uppnå ökad likformighet, minskad orättvisa samt mindre orättvis behandling när det gäller beskattningen av privat pensionssparande. Pensionsmyndigheten instämmer i bedömningen att ett avdragsgillt privat pensionssparande i sin nuvarande konstruktion är mer gynnsamt för vissa grupper än andra. *Arbetsgivarverket* framhåller att det är viktigt att regelverket kring det privata sparandet inte utformas så att det motverkar ett längre arbetsliv.

Svensk Försäkring anser att gruppen enskilda näringsidkare och anställda som helt saknar pensionsrätt i sin anställning kan vara alltför liten för att motivera den särskilda hantering som krävs för att fortsätta erbjuda lösningar enbart för dem.

Regelrådet anser att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Enligt Regelrådet borde bl.a. alternativa lösningar, förslagets överensstämmelse med EU-rätten samt de administrativa kostnaderna för förslaget framgå av konsekvensutredningen.

Ekonomistyrningsverket (ESV) anser att den offentligfinansiella effekten är överskattad, eftersom individer med högre inkomster har möjlighet att fortsätta sitt pensionssparande genom att växla lön mot pensionsavsättning. *Saco* anser att det saknas en tillfredsställande analys av eventu-

ella effekter i de fall privat pensionssparandet inte ersätts med annat sparande i pensionssyfte.

Skälen för regeringens förslag: Avdragsrätten för privat pensionssparande har historiskt motiverats utifrån att det har funnits ett behov av att komplettera pensionen från det allmänna pensionssystemet. Möjligheterna att göra avdrag har dock stramats åt vid flera tillfällen. Det finns skäl att spara privat till sin pension, särskilt för individer som vid pensioneringen kommer att ha en låg ersättningsgrad från allmän pension och tjänstepension. Privat pensionssparande är ett komplement till de obligatoriska systemen och är frivilligt. Sparandet kan ske i olika former, t.ex. banksparande, aktiesparande och i fastigheter.

Privat pensionssparande i pensionsförsäkring och på pensionssparkonto är skattesubventionerat, dels genom möjligheten att skjuta upp beskattningen på det sparade beloppet, dels genom en nedsatt avkastningsskatt. Skattesubvention för privat pensionssparande har historiskt utgjort ett incitament att spara till sin egen pension. Skattelättnader för en viss typ av sparande har dock kostnader, dels direkta i form av minskade skatteintäkter, dels indirekta i form av att en icke-neutral beskattning av olika sparformer snedvrider investeringsbeslut och därmed leder till en mindre effektiv kapitalallokering i ekonomin. För att motivera en skattesubvention måste den ha andra positiva effekter som överstiger kostnaderna, exempelvis att det totala sparandet ökar eller att sparandet ökar i grupper som annars skulle ha sparat för lite till sin pension.

Regeringen anser, i likhet med *LO*, *Pensionsmyndigheten* och *Arbetsgivarverket*, att det finns skäl som talar för en mer restriktiv syn på avdragsrätten för privat pensionssparande.

Statistiska centralbyråns (SCB:s) statistik över vilka som använder avdraget för privat pensionssparande visar att det genomsnittliga sparade beloppet bland dem som pensionssparar ökar med ålder fram till pensionsåldern och att det totala sparade beloppet är som högst i åldersgrupperna kring 50–64 år. Ett skattesubventionerat pensionssparande vid denna ålder kan inte betraktas som speciellt långsiktigt eller bundet eftersom den åldersgräns som skattemässigt reglerar uttagen anger att uttag får göras från 55 års ålder. Disponibel inkomst är också som högst vid denna ålder, vilket tyder på att en stor del av sparandet sker i grupper som troligtvis skulle spara även utan skatteincitament.

Som *LO* och *Pensionsmyndigheten* framhåller gynnar avdraget för privat pensionssparande också främst dem som har höga inkomster vid spartillfället och som kan dra nytta av skillnader i skattesatser vid spar- och utbetalningstidpunkterna. Jobbskatteavdraget har vidare medfört att skatten på arbetsinkomster har sänkts för låg- och medelinkomsttagare. Det innebär att skillnaden i skattesatser vid spar- och utbetalningstidpunkterna har minskat för stora inkomstgrupper. Personer med lägre inkomster som gör pensionssparavdrag i dag kan till och med möta en högre skattesats vid utbetalningen av pensionen.

Den lägre avkastningsskatten på pensionssparande gynnar samtliga som sparar i pensionsförsäkring och på pensionssparkonto. Höginkomsttagare är dock mer benägna att ha denna typ av sparande och det genomsnittliga avdraget för privat pensionssparande ökar med inkomstnivån. Detta innebär att personer med högre inkomster drar större nytta av den

lägre avkastningsskatten på pensionssparande än personer med lägre inkomster.

Bestämmelserna om avdragsrätt för privat pensionssparande innebär vidare att det lämnas en skattekredit för sparandet. Denna skattekredit återbetalas genom att utfallande belopp beskattas. Den ökade internationaliseringen i form av sparande utanför Sverige och individer som bosätter sig utomlands innebär att det kan vara svårt att få skattekrediter återbetalda.

Svensk Försäkring och *Svenska Bankföreningen* anser att ett slopande av avdragsrätten påtagligt förändrar förutsättningarna för privat försäkringssparande och efterfrågar en analys av konsekvenserna för individers försäkringsskydd, det privata sparandet och försäkringssparandet. Enligt *Svensk Försäkring* och *Svenska Bankföreningen* bör slopandet av avdragsrätten föregås av en analys av de skattemässiga förutsättningarna för framväxten av nya sparprodukter som kan garantera att sparandet fyller ett pensioneringssyfte. Även *Pensionsmyndigheten* och *Saco* efterfrågar en analys av effekterna för individers privata sparande till pension. Forskningsresultaten om vilka effekter en subvention av privat pensionssparande har på det totala sparandet i ekonomin är motstridiga (se t.ex. Venti, S. F. och D. A. Wise (1990), "Have IRAs Increased U.S. Saving?: Evidence from Consumer Expenditure Surveys", *The Quarterly Journal of Economics*, 105(3), s. 661–698, och Gale, W. G. och J. K. Scholz (1994), "IRAs and Household Saving", *The American Economic Review* 84, s. 1233–1260). Det är inte klarlagt att en skattesubvention har den avsedda effekten i form av ökat sparande och högre pensioner, än mindre att en eventuell nytta skulle överstiga kostnaderna för subventionen. Studierna visar däremot på en substitution mellan sparande i pensionsförsäkringar och i andra sparformer. Hur det privata pensionssparandet bäst bör utformas kan dock variera mellan individer. För vissa grupper kan ett låst sparande eller ett sparande i en försäkring vara motiverat, medan andra kan ha mindre behov av att ha ett bundet sparande i finansiella tillgångar. Det kan t.ex. ifrågasättas om denna typ av sparande är den mest lämpliga för hushåll tidigt i livet, då de disponibla inkomsterna är relativt låga samtidigt som andra investeringar i t.ex. eget boende kan vara mer angelägna. En skattesubvention för en viss typ av sparande kan visserligen underlätta valet av sparform, men riskerar att styra beslutet mot en sparform som inte svarar bäst mot individens behov. Regeringen anser således inte att det faktum att sparande på pensionssparkonto eller i pensionsförsäkring är låst, långsiktigt eller kan innehålla försäkringsinslag utgör skäl för att skattesubventionera denna typ av sparande. Att slopa avdragsrätten för privat pensionssparande bedöms vara ett lämpligt sätt att ta bort skattesubventionen. Villkoren för pensionssparandet bestäms inte heller endast utifrån skatteregler utan kan även regleras i avtal mellan försäkringstagaren och försäkringsföretaget. Branschen har således möjlighet att utveckla nya låsta sparformer utifrån den efterfrågan som finns bland spararna. När det gäller individers försäkringsskydd hindrar inte skattereglerna att försäkringsgivare och försäkringstagare kommer överens om att en ny motsvarande försäkring får tecknas utan att ny hälsoprövning görs.

Sammanfattningsvis finns det skäl för enskilda att spara till sin pension, men det finns inga entydiga motiv till att det bör ske i en viss skattesubventionerad sparform. Därutöver gynnar pensionssparavdragets konstruktion vissa grupper mer än andra. En skattesubvention av en viss typ av pensionsparande är ett trubbigt instrument för att stötta individer med låg ersättningsgrad från allmän pension och tjänstepension. Det finns därför såväl fördelningsargument som effektivitetsargument för att jämna ut de skattemässiga villkoren mellan olika sparformer. Regeringen anser mot denna bakgrund, trots de invändningar Svensk Försäkring och Svenska Bankföreningen riktar mot förslaget, att rätten att göra pensionsparavdrag med ett fast belopp ska slopas.

Anställda som helt saknar pensionsrätt i anställning och skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet bör även fortsättningsvis kunna göra avdrag med belopp som motsvarar det särskilda tilläggsutrymmet. Tilläggsutrymmet kan nämligen sägas motsvara den avdragsrätt för kostnader för tjänstepension som arbetsgivarna är berättigade till och som således kommer anställda till godo. Reglerna för arbetsgivarens avdragsrätt för pensionskostnader för de anställda berörs inte av förslaget.

Regelrådet, *ESV*, Saco och Svensk Försäkring har synpunkter på beskrivningen av förslagets effekter. Dessa behandlas i avsnitt 4.4.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 59 kap. 5, 9, 13 och 16 §§ IL, och att en ny paragraf, 59 kap. 1 a § IL, införs samt att 59 kap. 14 § IL ska upphöra att gälla.

4.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya reglerna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionsparkonton som görs efter den 31 december 2015.

För skattskyldiga som har andra beskattningsår än kalenderår får avdrag för premiebetalningar och inbetalningar som har gjorts efter ikraftträdandet bara göras till del som det nya avdragsutrymmet överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Pensionsmyndigheten*, *Svensk försäkring*, vars remissvar *Svenska Bankföreningen* ansluter sig till, och *Skatteverket* framhåller att det finns en risk att individer inte avslutar sitt sparande i tid, vilket kan leda till dubbel beskattning. Skatteverket och Svensk Försäkring föreslår att det under en övergångsperiod införs en tillfällig bestämmelse som möjliggör återbetalning av inbetalningar och insättningar för vilka avdragsrätt saknas, utan dispens från Skatteverket. Svensk Försäkring anser att en sådan återbetalning ska

kunna ske utan skattekonsekvenser. *Finansinspektionen* framhåller att förslaget innebär ett ansvar för företag som tillhandahåller de aktuella produkterna att informera berörda konsumenter om hur de påverkas.

Skälen för regeringens förslag: De nya reglerna bör träda i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2015. Skattesubventionen i form av den lägre avkastningsskatten kommer dock att gälla även efter den 31 december 2015 för de tidigare gjorda avsättningarna.

Det är enligt regeringens mening av vikt att spararna kan ta väl avvägda beslut om sitt framtida sparande och att de ges möjlighet att avsluta inbetalningar i privata pensionsförsäkringar och insättningar på pensionssparkonton i de fall avdragsrätten tas bort. Förslaget att avdragsrätten för det privata pensionssparandet ska slopas den 1 januari 2016 har aviserats i god tid och branschen och spararna har därför haft tid att anpassa sig till de nya reglerna. Som *Finansinspektionen* framhåller har, förutom berörda myndigheter, företag som tillhandahåller de aktuella produkterna ett ansvar att informera berörda konsumenter om hur de påverkas. Informationen om den privatekonomiska betydelsen av sloandet av avdragsrätten har också varit omfattande dels genom information från berörda myndigheter och företag, dels genom uppmärksamhet i media. Regeringen delar därför inte *Svensk Försäkrings*, *Svenska Bankföreningens* och *Skatteverkets* uppfattning att det behövs särskilda övergångsregler.

4.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Avdragsrätten för privat pensionssparande innebär att det lämnas en skattecredit för sparandet. Denna skattecredit återbetalas då de utfallande beloppen beskattas. Då avdragsrätten begränsas ökar skatteintäkterna vid avsättningstillfället men minskar vid uttagstillfället. Förslaget ger därför främst ökade skatteintäkter på kort- och medelfristig sikt. På lång sikt är effekten betydligt lägre och beror på skillnaden i spararnas marginalskattesatser vid avsättnings- respektive uttagstillfället. Varaktig effekt består av denna skillnad i marginalskattesatser samt en ränteeffekt till följd av att skattebetalningarna tidigareläggs.

De offentligfinansiella effekterna av att slopa avdragsrätten för privat pensionssparande beräknas till 1,36 miljarder kronor 2016 och 0,43 miljarder kronor varaktigt. Den varaktiga ökningen av skatteintäkterna beror på att beskattningen tidigareläggs från uttagstillfället till avsättningstillfället. Beräkningen av den varaktiga effekten tar hänsyn till beteendeffekter i och med att nysparandet bedöms upphöra, eftersom insättningar och premiebetalningar kommer att ske med beskattade medel samtidigt som även utfallande belopp beskattas.

Regeringen anser, till skillnad från *ESV*, att beräkningen av den offentligfinansiella effekten av regeländringen är rimlig. I den mån förslaget leder till att pensionssparande som inte längre är avdragsgillt omfördelas till andra sparformer, till konsumtion eller till löneavstående inom ramen för tjänstepensionsavtal, kommer detta att påverka andra skatteba-

ser såväl positivt som negativt. Den sammantagna effekten på de totala skatteintäkterna av en eventuell omallokering till alternativa sparformer, löneavståenden och konsumtion är dock svårbedömd då effekterna av olika möjliga omfördelningar tenderar att motverka varandra. Dessa effekter beaktas i regeringens prognoser över de totala skatteintäkterna. Beräkningen av den offentligfinansiella effekten av att slopa avdragsrätten för privat pensionssparande med ett fast belopp bedöms därför ge en rättvisande bild av regeländringens offentligfinansiella effekt.

Svensk Försäkring och *Saco* efterfrågar en analys av vilka konsekvenser en slopad avdragsrätt kan få om tidigare privat pensionssparande inte ersätts av annat sparande i pensionssyfte. Regeringen bedömer, mot bakgrund av den forskning som refereras till i avsnitt 4.2, att det är troligt att sparandet i privata pensionsförsäkringar minskar om skattesubventionen för privat pensionssparande tas bort, men att detta kompenseras av ett ökat sparande i andra sparformer. Förslaget bedöms därmed påverka sammansättningen av det totala sparandet i ekonomin men inte volymen sparande. Det saknas mot denna bakgrund skäl att analysera de samhälls-ekonomiska effekterna av ett minskat sparande.

Förslaget att slopa avdragsrätten för privat pensionssparande bedöms vara förenligt med bestämmelserna om likabehandling och fri rörlighet som ställs upp i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Effekter för myndigheter, företag och enskilda

Förslaget att slopa det fasta beloppet medför endast marginella förändringar för Skatteverket. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella utgifter för Skatteverket får hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

Förslaget bedöms påverka marknaden för pensionsprodukter, vilket i sin tur kan påverka förutsättningarna för de företag som är aktiva på marknaden. De pensionsprodukter som omfattas av avdraget för privat pensionssparande tillhandahålls främst av försäkringsbolag och fondförvaltare samt banker och kreditinstitut.

Enligt SCB:s företagsdatabas fanns 2012 totalt ca 15 700 företag med ca 90 000 anställda med verksamhet inom dessa områden (företag med SNI-koderna 64–66). Cirka 11 600 av företagen hade inga anställda. Cirka 3 000 företag hade 1–4 anställda, ca 660 företag 5–19 anställda, ca 150 företag 20–49 anställda och ca 200 företag hade 50 eller fler anställda. 432 företag hade förvaltning av pensionsfonder som sin huvudsakliga verksamhet, men det är svårt att bedöma hur många av företagen som tillhandahåller pensionsprodukter som en del av sin verksamhet. Pensionsmyndighetens uppgifter visar att privat pensionskapital till ett värde av ca 410 miljarder kronor förvaltades vid utgången av 2012. SCB:s finansräkenskaper visar att hushåll och icke vinstdrivande organisationer vid utgången av det fjärde kvartalet 2012 innehade finansiella tillgångar till ett värde av ca 8 360 miljarder kronor. Privat pensionssparande kan därför antas utgöra en mindre del av det kapital som förvaltas av de berörda företagen totalt sett, men kan utgöra en större del av verksamheten för vissa företag. I den mån en slopad avdragsrätt

medför att befintligt pensionssparande omfördelas till andra sparprodukter som tillhandahålls av företagen i sektorn bedöms verksamheten för företagen i sektorn som helhet inte påverkas i någon större omfattning av förslaget. Hur verksamheten för enskilda företag påverkas kommer att bero på till vilka produkter spararna väljer att omdisponera det sparande för vilket pensionssparavdrag inte längre kan göras.

Anställda utan pensionsrätt i anställning och skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet föreslås även fortsättningsvis kunna göra pensionssparavdrag med belopp motsvarande det särskilda tilläggsutrymmet. Enligt Pensionsmyndigheten har ca 90 procent av de anställda i Sverige tjänstepension genom sin arbetsgivare. Antalet anställda år 2013 uppgick enligt SCB till ca 4,3 miljoner personer, och antalet anställda utan pensionsrätt i anställningen kan därför uppskattas till ca 430 000 personer. Därutöver finns ca 750 000 enskilda näringsidkare samt 116 000 fysiska personer som är delägare i handelsbolag. Med hänsyn härtill anser regeringen, till skillnad från *Svensk Försäkring*, att grupperna aktiva näringsidkare och anställda utan pensionsrätt i anställning inte kan anses vara för små för att utgöra underlag för en sparprodukt. Flertalet av de enskilda näringsidkarna och delägarna i handelsbolag har dock mycket små intäkter och gör i dagsläget i låg utsträckning avdrag för privat pensionssparande.

De företag som tillhandahåller pensionsprodukter kommer att behöva lämna information till sina kunder med anledning av förslaget. *Regelrådet* har efterfrågat en uppskattning av de administrativa kostnaderna för detta. Kostnaden kommer att variera mellan företag, bl.a. beroende på hur många kunder företaget har och hur kunderna kontaktas. År 2012 gjorde ca 2 miljoner personer avdrag för privat pensionssparande. Om varje kund antas bli kontaktad av bank- eller försäkringssäljare via standardiserade informationsbrev kan tidsåtgången för informationen uppskattas till 1 minut per kund. Detta kan enligt Tillväxtverkets databas Malin göras till en timkostnad om 296 kronor, vilket innebär en total engångskostnad för att lämna informationen om cirka 9 870 000 kronor ($296 \times 1/60 \times 2\,000\,000$). Förslaget medför inte några löpande kostnader för företagen då inga nya krav på företagen att upprätta, lagra eller överföra information tillkommer.

Fördelningsanalys

Förslaget att slopa det fasta beloppet medför främst en tidigareläggning av skattebetalningarna på det sparade beloppet. I den mån individer möter en lägre marginalskatt vid avsättningstillfället än vid uttagstillfället medför den tidigarelagda beskattningen en skattehöjning. Förslaget träffar i hög utsträckning personer med relativt höga inkomster eftersom det genomsnittliga avdraget för privat pensionssparande ökar med inkomstnivån. Personer med höga inkomster gör också avdraget i större utsträckning än personer med lägre inkomster. Förslaget har därmed en gynnsam fördelningsprofil.

Sedan avdraget sänktes till 1 800 kronor per år den 1 januari 2015 är möjligheterna att spara i ett avdragsgillt privat pensionssparande

begränsade. Ett slopande har därför begränsade effekter på inkomstfördelningen och på jämställdheten mellan män och kvinnor.

Innan sänkningen av avdraget var det totala avdragsbeloppet bland män och bland kvinnor ungefär lika stort. Kvinnor var mer benägna än män att använda avdraget, men vid en given inkomstnivå gjorde kvinnor och män ungefär lika stora avdrag i genomsnitt. Män som gjorde avdraget hade dock överlag högre inkomster än kvinnor som gjorde avdraget och då främst höginkomsttagare kan tjäna på att göra avdrag för privat pensionssparande tjänade män som grupp mer på avdragsmöjligheten.

5 Återköp och förtida avslut

5.1 Höjd beloppsgräns

Regeringens förslag: Beloppsgränsen för återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto utan Skatteverkets medgivande höjs till ett prisbasbelopp.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Arbetsgivarverket* framhåller att det är till gagn för våra framtida tjänstepensioners utveckling om en kostsam administration av försäkringar med mycket små sparade belopp kan undvikas. *Regelrådet* framhåller att det av konsekvensanalysen borde framgå bl.a. om förslaget överensstämmer med EUrätten samt förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna om återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto innebär en möjlighet för försäkringsgivare och pensionssparinstitut att avveckla en kostsam administration av små sparanden utan egentlig betydelse för den enskildes totala pension.

För återköp och förtida avslut av pensionssparanden med en behållning som överstiger gränsbeloppen krävs dispens från Skatteverket. Dispensförfarandet tillämpas också om det brister i någon av de övriga förutsättningarna som måste vara uppfyllda för en förtida utbetalning utan särskilt beslut från Skatteverket. Majoriteten av Skatteverkets dispensprövningar faller bort om den lägre gränsen på 30 procent av ett prisbasbelopp för återköp och förtida avslut höjs till ett prisbasbelopp, vilket innebär administrativa lättnader för Skatteverket. Det innebär också en förenkling för den enskilde pensionsspararen att inte behöva vända sig till Skatteverket för att få begäran om återköp eller förtida avslut prövad.

Att återköp tillåts enligt inkomstskattelagen är i sig inte tillräckligt för att ett återköp ska komma till stånd. Det krävs också att återköp eller förtida avslut har accepterats av det aktuella försäkringsbolaget eller pensionssparinstitutet. Ansvarsfördelningen mellan Skatteverket och övriga aktörer enligt dagens regler kan vara svårbegriplig. En höjning av gränsbeloppet skulle medföra att förfarandet med dubbel prövning blir tillämp-

ligt i färre fall. Förfarandet skulle därmed bli mer överskådligt och lättare att förstå.

Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med *Arbetsgivarverket*, att gränsbeloppet för återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto utan särskilda villkor ska höjas från 30 procent av prisbasbeloppet till ett prisbasbelopp. För att få tillgång till pensionsmedel utan dispens krävs det att hela försäkringen återköps alternativt att pensionssparkontot avslutas.

Regelrådets synpunkter behandlas i avsnitt 5.6.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 58 kap. 18 och 32 §§ IL.

5.2 Slopad tidsgräns

Regeringens förslag: Tidsgränsen för förtida avslut av pensionsspar-konto slopas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Regelrådet* framhåller att det av konsekvensanalysen borde framgå bl.a. om förslaget överensstämmer med EU-rätten samt förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag.

Skälen för regeringens förslag: Pensionssparkonto är en form av pensionssparande som saknar försäkringsanknytning men som i övrigt liknar en pensionsförsäkring. En person som vill avsluta ett pensionssparkonto med en behållning under gränsbeloppet innan ålderspensionen annars får betalas ut, dvs. vanligtvis före 55 års ålder, måste ansöka om dispens hos Skatteverket. En person som i motsvarande situation vill initiera ett återköp av en pensionsförsäkring kan däremot göra det oavsett ålder utan att ansöka om dispens. Reglerna för de båda sparformerna bör så långt som möjligt harmoniseras. Den skattemässiga neutraliteten mellan olika former för pensionssparande främjas av att bestämmelserna utformas så lika som möjligt. Det rör sig vidare om förtida avslut av konton med en begränsad behållning och därmed en begränsad betydelse för den enskildes totala pension. Mot denna bakgrund saknas det skäl att upprätthålla kravet på att spararen ska ha uppnått den ålder när pensionen får börja betalas ut för att avsluta ett individuellt pensionssparande genom en engångsutbetalning. Det föreslås därför att kravet om att kontot får avslutas tidigast vid den tidpunkt pensionen får börja betalas ut ska slopas. Förslaget bidrar till att skillnaderna mellan de olika sparformerna minskar.

Regelrådets synpunkter behandlas i avsnitt 5.6.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 58 kap. 32 § IL.

5.3 Övriga återköp och avslut utan dispens

Regeringens förslag: De särskilda bestämmelserna om återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto, om försäkringen eller kontot inte är förenade med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande och betalning inte har gjorts under de senaste tio åren, slopas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Regelrådet* framhåller att det av konskevensanalysen borde framgå bl.a. om förslaget överensstämmer med EU-rätten samt förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gällande regler får återköp och förtida avslut utan medgivande från Skatteverket också ske om pensionssparandet inte är förenat med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande och uppfyller villkoret om viss period utan nysparande. Detta gäller under förutsättning att det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp. Beloppsgränsen i dessa fall är således densamma som den föreslagna nya beloppsgränsen för återköp och förtida avslut. De särskilda villkoren förlorar därför sin betydelse för frågan om förtida utbetalning. Om en förtida utbetalning ska godtas skatterättsligt utan dispens får i stället bestämmas helt och hållet utifrån pensionssparandets värde. Det kommer då att finnas endast en möjlighet till återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto utan krav på medgivande från Skatteverket. Detta bidrar till att den skatterättsliga reglering som begränsar rätten att förfoga över pensionssparandet kan förenklas ytterligare. Därför föreslås att de särskilda bestämmelser som, under vissa villkor, tillåter återköp och förtida avslut om det tekniska återköpsvärdet respektive kontobehållningen uppgår till högst ett prisbasbelopp, ska slopas.

Regelrådets synpunkter behandlas i avsnitt 5.6.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 58 kap. 18 och 32 §§ IL.

5.4 Delvisa återköp och förtida utbetalningar

Regeringens förslag: Dispensbestämmelserna ändras så att det framgår att Skatteverket får medge återköp av en del av försäkringens värde alternativt att en del av behållningen på pensionssparkontot betalas ut i förtid.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Skatteverket bör kunna medge förtida utbetalning av en del av behållningen på ett pensionssparkonto eller

återköp av en del av en försäkring, om pensionsspararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Regeringen föreslår därför att dispensbestämmelserna om återköp och förtida uttag ändras så att det framgår att Skatteverket får medge delvis utbetalning i förtid och delvis återköp av pensionsförsäkring, om pensionsspararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. För att få tillgång till pensionsmedel av begränsat värde utan dispens ska det dock krävas att hela försäkringen återköps, alternativt att sparkontot avslutas. Den sparare som vill återköpa en del av sin försäkring eller få en del av behållningen på sitt pensionssparkonto utbetald ska därför, oavsett beloppets storlek, alltid ansöka om dispens hos Skatteverket.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 58 kap. 18 och 32 §§ IL.

5.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte någon särskild bestämmelse om när lagen ska tillämpas första gången.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2016. *Regelrådet* framhåller att det borde framgå om särskilda hänsyn behöver tas till tidpunkt för ikraftträdandet och om det finns behov av speciella informationsinsatser.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna om återköp och förtida avslut bör träda i kraft samtidigt som avdragsrätten för privat pensionssparande slopas. Regeringen föreslår därför att de nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Det bedöms inte finnas behov av speciella informationsinsatser avseende de nya bestämmelserna om återköp och förtida avslut.

5.6 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

I detta avsnitt lämnas förslag som syftar till att harmonisera reglerna om återköp och förtida avslut av pensionssparanden, så att återköp ska kunna ske utan dispens från Skatteverket då den totala behållningen understiger ett prisbasbelopp (avsnitt 5.1–5.3). Förslaget gällande delvisa återköp och förtida utbetalningar (avsnitt 5.4) innebär i praktiken inga förändrin-

gar i tillämpningen av reglerna. Förslagen bedöms vara förenliga med bestämmelserna om likabehandling och fri rörlighet som ställs upp i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Eftersom förslaget i avsnitt 5.4 inte medför någon regelförändring har det ingen offentligfinansiell effekt.

De ökade möjligheterna till återköp och förtida avslut (avsnitt 5.1–5.3) föreslås införas samtidigt som pensionssparavdraget slopas. Skatteverkets uppgifter visar att ca 340 000 individuella pensionsparkonton (IPS-konton) hade en behållning under 50 000 kronor vid utgången av 2013. Den totala behållningen på kontona var ca 11,43 miljarder kronor. Prisbasbeloppet för 2016 prognosticeras till 44 800 kronor. Om beloppet på IPS-kontona antas vara jämnt fördelat i intervallet 0–50 000 kronor finns ca 90 procent av det sparade beloppet på konton med mindre än 44 800 kronor i behållning. Den totala behållningen på kontona kan då uppskattas till ca 10 miljarder kronor och antalet konton till ca 300 000. Förslagen gäller även pensionsförsäkringar. Antalet försäkringar som omfattas och det tekniska återköpsvärdet för dessa har dock inte kunnat beräknas. I brist på underlag antas att pensionsförsäkringar står för ungefär lika många sparare och lika stora belopp som IPS, och det totala underlaget uppskattas därför till ca 20 miljarder kronor.

Ansökningarna om förtida avslut kan förväntas öka under en period bland de som har mindre belopp sparade. Samtidigt är avkastningskatten på pensionssparandet lägre än skatten på alternativa sparformer, vilket kan antas dämpa intresset att flytta kapitalet. För ett avslut krävs dessutom godkännande från företaget som har kontot eller försäkringen, vilket ytterligare minskar antalet fall där förtida avslut och återköp kan antas ske. Den sammantagna effekten är svårbedömd. Om 1 procent av kapitalet skulle tas ut och spararna har den genomsnittliga marginalskatten för inkomst av tjänst för 2015 på ca 39 procent ger detta en engångsökning av skatteintäkterna med ca 78 miljoner kronor, fördelat på några år efter genomförandet. Samtidigt minskar de framtida skatteintäkterna med samma nominella belopp. Tidigareläggningen av beskattningen ger dock upphov till en ränteeffekt. Denna engångseffekt beräknas öka skatteintäkterna med 0,6 miljoner kronor varaktigt.

Effekter för myndigheter, företag och enskilda

Förslagen bedöms påverka företag som tillhandahåller pensionsprodukter, främst försäkringsbolag och fondförvaltare samt banker och kreditinstitut. Se avsnitt 4.4 för en beskrivning av de företag som berörs.

Förslagen ökar den enskildes möjligheter till återköp av pensionsförsäkringar och förtida avslut av pensionsparkonton genom att prövning av ärenden som godkänts av sparinstitutet inte också behöver prövas hos Skatteverket. För företagen innebär detta att intyg till Skatteverket på att beviljade återköp inte strider mot försäkringsavtal eller försäkrings-tekniska riktlinjer inte behöver utfärdas i lika många fall. Förslagen i avsnitt 5.2 och 5.3 syftar till att förenkla befintliga regler. Dessa förslag minskar den mängd information företagen behöver ta fram för att genomföra ett avslut och ersätter dagens många olika villkor med en enhetlig beloppsgräns enligt förslaget i avsnitt 5.1. Genom detta förenklas avslutsförfarandet, vilket minskar företagens administrativa kostnader.

Uppskattningar av företagens administrativa kostnader kan göras med databasen Malin. Dock saknas uppgift om tidsåtgången för att utfärda intyg om återköp eller förtida avslut. Däremot anges i Malin att intyg om omvandling av pensionsavtal tar 3 minuter att utfärda och utförs av banksäljare till en kostnad av 296 kronor per timme. Om intyg om återköp och avslut antas vara ungefär lika tidskrävande som ett intyg om omvandling minskar förslagen den administrativa kostnaden per avslut med 14,80 kronor ($296 \times 3/60$). Skatteverket mottog under 2011 ca 1 000 ansökningar om förtida avslut av pensionssparanden med ett värde under ett prisbasbelopp, fördelade på ett okänt antal företag. Om 1 000 fler avslut kan göras utan Skatteverkets medverkan minskar företagens administrativa kostnader med 14 800 kronor.

Höjningen av beloppsgränsen görs i kombination med att pensionsparavdraget slopas (se avsnitt 4). Slopandet kan förväntas öka intresset för att avsluta pensionssparanden i förtid, med följderna att försäkringsbolag och pensionssparinstitut under en övergångsperiod får hantera fler ansökningar om förtida utbetalningar av pensionsmedel. I den mån ansökningarna om återköp och förtida avslut ökar bidrar förslagen till att öka företagets arbetsbelastning. Det kan dock antas att även företagen har ett intresse av att avsluta pensionssparanden med mindre behållning och flytta över sparandet till andra sparprodukter.

Förslagen bedöms endast beröra en mindre andel av det kapital som de berörda företagen förvaltar, och bedöms därför inte ha några effekter på företagets kapitalförvaltning eller övriga verksamhet, eller på konkurrensförhållandena mellan de berörda företagen. Några alternativa lösningar för att uppnå de avsedda förenklingarna bedöms inte finnas. Dispensärenden kräver manuell hantering hos Skatteverket. Genom förslagen bedöms antalet ärenden minska, vilket minskar Skatteverkets arbetsbelastning. Besparingen uppskattas till 1,7 miljoner kronor per år.

Ett enklare förfarande med färre dispensärenden och utan dubbla prövningar hos Skatteverket och bolagen blir även lättare att förutse och tillämpa för den enskilde som behöver ta ut sitt pensionssparande i förtid.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslagen inte få någon budgetpåverkan.

6 Nedsättning av avkastningsskatt

6.1 Bakgrund

Avkastningsskatt tas ut på sparande i bl.a. pensionsförsäkringar och kapitalförsäkringar. I de flesta fall betalas avkastningsskatten av den som har meddelat försäkringen eller tjänstepensionsavtalet. Utländska försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut som saknar fast driftställe i Sverige är emellertid inte skattskyldiga här. Skyldigheten att betala avkastningsskatt på utländska försäkringar och tjänstepensionsavtal ligger därför på innehavaren. Skattskyldigheten för innehavare av utländska tjänstepensionsavtal framgår av 2 § första stycket 8–10 lagen (1999:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, förkortad AvpL.

För att inkomstbeskattningen ska vara enhetlig för svenska och utländska försäkringar medges nedsättning av avkastningsskatten med belopp som motsvarar den utländska skatt eller kupongskatt som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Möjligheten att sätta ned avkastningsskatten infördes den 1 januari 1997 och regleras i 10 a § AvpL. Enligt denna bestämmelse har en person som är skyldig att betala avkastningsskatt för en utländsk försäkring enligt 2 § första stycket 6 eller 7, rätt till nedsättning av avkastningsskatten med ett belopp som motsvarar den utländska skatt eller kupongskatt som försäkringsgivaren eller den skattskyldige själv har betalat. Bestämmelsen infördes i syfte att undanröja internationell dubbelbeskattning. Motsvarande möjlighet till nedsättning finns dock inte för den som har ett tjänstepensionsavtal hos ett utländskt tjänstepensionsinstitut, dvs. för de personer som är skyldiga att betala avkastningsskatt enligt 2 § första stycket 8–10 AvpL.

6.2 Nedsättning av avkastningsskatt vid avtal med ett utländskt tjänstepensionsinstitut

Regeringens förslag: Möjligheten att sätta ned avkastningsskatt utvidgas till utländsk skatt och kupongskatt som hänför sig till avtal om tjänstepension som ingåtts med ett utländskt tjänstepensionsinstitut.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Tjänstepensionsavtal med ett utländskt tjänstepensionsinstitut kan medföra att utländsk skatt och kupongskatt påförs på samma sätt som för placeringar i utländska kapital- eller pensionsförsäkringar. Den person som tecknat ett tjänstepensionsavtal med ett utländskt tjänstepensionsinstitut riskerar därmed att avkastningen på pensionskapitalet beskattas dubbelt.

Möjligheten att sätta ned avkastningsskatten med belopp motsvarande betald utländsk skatt bör vara densamma, oavsett vilken av ovan nämnda sparandeformer som används. För att beskattningen av de olika sparandeformerna ska bli enhetlig och undanröja risken för internationell dubbelbeskattning av utländska tjänstepensionsavtal föreslås därför att möjligheten att sätta ned avkastningsskatten utvidgas till utländsk skatt och kupongskatt som hänför sig till avtal om tjänstepension som ingåtts med ett utländskt tjänstepensionsinstitut.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 10 a § AvpL.

6.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte någon särskild bestämmelse om när lagen ska tillämpas första gången.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2016.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

6.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget innebär att det införs en möjlighet för den som har ett tjänstepensionsavtal hos ett utländskt pensionsinstitut att sätta ned avkastningsskatten med ett belopp motsvarande den utländska skatt och kupongskatt som betalats och som kan hänföras till avtalet.

Utländska försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut är skyldiga att lämna kontrolluppgift om försäkringar och tjänstepensionsavtal, men av kontrolluppgiften framgår inte om det rör sig om försäkring eller avtal. Uppgifter saknas därför om förekomsten av utländska tjänstepensionsavtal. Förekomsten bedöms dock vara ytterst begränsad. För att nedläggning av utländsk skatt ska bli aktuell krävs dessutom att kupongskatt eller utländsk skatt har betalats. De offentligfinansiella effekterna av förslaget bedöms därför vara försumbara.

Effekter för myndigheter och företag

Utländska försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut som saknar fast driftställe i Sverige är inte skattskyldiga i Sverige och berörs därför inte direkt av förslaget. I stället är innehavaren skattskyldig till avkastningsskatt. Att innehavaren tillåts avräkna utländsk skatt eller kupongskatt medför en skattemässig likabehandling i Sverige av sparande hos nationella och utländska pensionsinstitut. Detta bidrar till att jämna ut konkurrensvillkoren mellan utländska och inhemska pensionsinstitut.

Skatteverkets kostnader för att handlägga de ärenden som tillkommer då tillämpningen av bestämmelsen utökas bedöms som marginell och kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande kostnader får hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

10 a §

I paragrafens *första stycke* anges bl.a. i vilka fall avkastningsskatten kan sättas ned för utländsk skatt och skatt enligt kupongskattelagen (1970:624). Ändringen i *första stycket* innebär att rätten att sätta ned avkastningsskatten utvidgas till att omfatta personer som enligt 2 § första stycket 8–10 är skattskyldiga till avkastningsskatt för avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2016.

Av *andra punkten* framgår att lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

7.2 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

58 kap.

18 §

Ändringen i *första stycket* innebär att beloppsgränsen för återköp höjs från 30 procent av prisbasbeloppet till ett helt prisbasbelopp samt att den alternativa möjligheten till återköp då försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande och premier för försäkringen inte har betalats under de senaste tio åren slopas. Bestämmelsen förtydligas vidare så att det uttryckligen framgår att det vid återköp enligt första stycket krävs att hela försäkringen återköps.

I *andra stycket* regleras möjligheten för Skatteverket att i vissa situationer medge återköp i andra fall. Bestämmelsen förtydligas så att det uttryckligen framgår att Skatteverket får medge återköp av hela eller en del av pensionsförsäkringens värde.

32 §

Ändringen i *första stycket* innebär att beloppsgränsen för avslut genom utbetalning i förtid höjs från 30 procent av prisbasbeloppet till ett helt prisbasbelopp samt att kravet att förtida avslut endast får ske om den tidpunkt då pensionen får börja betalas ut har inträtt slopas. Pensionssparkkontot får således avslutas även före den tidpunkt då pensionen annars får börja betalas ut. Vidare slopas den alternativa möjligheten till förtida avslut då kontot inte är förenat med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande och inbetalning på kontot inte har gjorts under de senaste tio åren. Förutsättningarna för att avsluta ett pensionssparkonto i förtid blir därmed samma som för återköp av pensionsförsäkring.

I *andra stycket* regleras möjligheten för Skatteverket att i vissa situationer medge utbetalning i förtid i andra fall. Bestämmelsen ändras så att Skatteverket får möjlighet att medge att hela eller en del av kontobehållningen betalas ut i förtid. Det ska alltså inte krävas att kontot avslutas i sin helhet i de fall utbetalningen föregås av ett särskilt beslut från Skatteverket.

59 kap.

1 a §

Paragrafen, som är ny, anger vilka som får göra pensionssparavdrag. Av *första stycket* framgår att obegränsat skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst av anställning och helt saknar pensionsrätt i anställning (*första punkten*) respektive avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet (*andra punkten*) får göra pensionssparavdrag.

I *andra stycket* finns en hänvisning till 16 § i fråga om när pensionssparavdrag får göras av dem som är begränsat skattskyldiga.

I *tredje stycket* anges att pensionssparavdrag även får göras efter beslut om dispens enligt 8–12 §§. Skatteverket får medge dispens för pensionssparavdrag för t.ex. en skattskyldig som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning.

5 §

Ändringarna i paragrafen är en följd av att rätten att göra pensionssparavdrag med ett fast belopp slopas. I paragrafens *första stycke* anges taket för avdrag för avdragsgrundande inkomst av anställning. I paragrafens *andra stycke* anges taket för avdrag för avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet. Avdraget får i båda fallen inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp. Vilka som får göra pensionssparavdrag framgår av 1 a §.

9 §

Paragrafen ändras redaktionellt till följd av ändringarna i 5 §.

13 §

Paragrafen ändras redaktionellt till följd av att 14 § upphävs.

14 §

Paragrafen upphävs som en följd av att möjligheten att göra pensionssparavdrag med ett fast belopp slopas. Då det fasta beloppet slopas finns inte längre något belopp att fritt fördela mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

16 §

Ändringen i paragrafen är en följd av att bestämmelserna om när obegränsat skattskyldiga får göra pensionssparavdrag flyttas till den nya paragrafen 1 a §.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2016.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelserna i 58 kap. 18 och 32 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Av *tredje punkten* framgår att bestämmelserna i 59 kap. 1 a, 5, 9, 13 och 16 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2015.

Av *fjärde punkten* framgår att äldre bestämmelser gäller för försäkringspremier som betalats respektive inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts före den 1 januari 2016. Det innebär att de nya bestämmelserna i 59 kap. 1 a, 5, 9, 13 och 16 §§ tillämpas för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015 med följande undantag.

Skattskyldiga som redovisar inkomst av aktiv näringsverksamhet kan ha andra beskattningsår än kalenderår. Av *femte punkten* framgår att i sådana fall ska avdragsbeloppet beräknas enligt äldre bestämmelser när det gäller premiebetalningar och inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före den 1 januari 2016. För premiebetalningar och inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men efter ikraftträdandet av de nya bestämmelserna gäller det nya lägre avdragsutrymmet. Om premiebetalningar eller inbetalningar gjorts under 2015 såväl som under 2016 kan premiebetalningarna eller inbetalningarna som gjorts under 2016 således beaktas bara till den del de tillsammans med premiebetalningar eller inbetalningar under 2015 ryms inom avdragsutrymmet beräknat enligt 5 § i sin nya lydelse.

Av 59 kap. 7 § IL följer att den nya begränsade avdragsrätten gäller också när avdrag yrkas enligt den bestämmelsen fr.o.m. beskattningsåret 2016, även om premiebetaling eller inbetalning gjorts före den 1 januari 2016. Det är således inte möjligt att rulla avdragsrätt för en betalning som sker före den 1 januari 2016 till ett senare beskattningsår om avdragsrätt saknas för det senare beskattningsåret enligt de nya reglerna.

Sammanfattning av promemorian Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande

I promemorian föreslås att rätten att göra avdrag för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonton (pensionssparavdrag) med ett fast belopp om 1 800 kronor per år ska slopas. Enligt förslaget ska dock anställda som helt saknar pensionsrätt i anställning eller skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet även fortsättningsvis kunna göra avdrag med belopp motsvarande det särskilda tilläggsutrymmet. Den 1 januari 2015 sänktes det fasta beloppet från 12 000 till 1 800 kronor per år.

I promemorian lämnas dessutom förslag gällande återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto. Det föreslås att beloppsgränsen för återköp och förtida avslut utan Skatteverkets medgivande ska höjas till ett prisbasbelopp samt att tidsgränsen för förtida avslut ska slopas. Vidare föreslås att de särskilda bestämmelserna om återköp och förtida avslut utan medgivande från Skatteverket, om försäkringen eller kontot inte är förenade med ett oåterkalleligt förmåns- tagarförordnande och betalning inte har gjorts under de senaste tio åren, ska slopas. Det lämnas även förslag om att dispensbestämmelserna ska ändras så att det framgår att Skatteverket får medge delvis återköp av pensionsförsäkring alternativt delvis utbetalning i förtid från pensionssparkonto.

I promemorian lämnas slutligen förslag om att en obegränsat skattskyldig som har ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut ska ha möjlighet att sätta ned avkastningsskatten med ett belopp som motsvarar den utländska skatt eller kupongskatt som är hänförlig till tjänstepensionsavtalet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 10 a § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*10 a §¹

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 och 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6–10 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring och avtal om tjänstepension med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen eller tjänstepensionsavtalet och som försäkringsgivaren, tjänstepensionsinstitutet eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring eller tjänstepensionsavtal.

Den skattskyldige ska lämna de uppgifter som behövs för prövningen av begäran om nedsättning av skatt. Om det framgår att det finns förutsättningar för nedsättning, trots att den skattskyldige inte kan lämna samtliga de uppgifter som är nödvändiga för tillämpningen av nedsättningsreglerna, får nedsättning ske med skäligt belopp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹ Senaste lydelse 2011:1278.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹ dels att 59 kap. 14 § ska upphöra att gälla, dels att 58 kap. 18 och 32 §§, 59 kap. 5, 9, 13 och 16 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 59 kap. 1 a §, och närmast före 59 kap. 1 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

58 kap.

18 §²

En pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Återköp får också ske om

1. det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp,

2. försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmåns-tagarförordnande, och

3. premier för försäkringen inte har betalats under de senaste tio åren.

I andra fall får återköp medges av Skatteverket, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken eller 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen (2005:104) av försäkringstagarens tillgodohavande. De hindrar inte heller en överföring av hela pensionsförsäkringens värde direkt till en annan pensionsförsäkring än som avses i 5 § om försäkringstagaren tecknar den i samband med överföringen hos samma eller annan försäkringsgivare med samma person som försäkrad. Överföringen ska i så fall inte anses som pension enligt 10 kap. 5 § första stycket 4 och inte heller som en betalning av premier för pensionsförsäkring.

En pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp. Ett sådant återköp ska avse hela pensionsförsäkringens värde.

I andra fall får Skatteverket medge återköp, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp av hela eller en del av försäkringens värde kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2010:1277.

32 §

Ett pensionssparkonto får avslutas genom en utbetalning i förtid *vid den tidpunkt pensionen får börja betalas ut*, om behållningen då uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Utbetalning i förtid får också ske om

1. behållningen på kontot uppgår till högst ett prisbasbelopp,
2. kontot inte är förenat med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och
3. inbetalning på kontot inte har gjorts under de senaste tio åren.

I andra fall får Skatteverket medge att kontot avslutas genom en utbetalning i förtid, om pensionsspararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken av pensionsspararens tillgodohavande.

Ett pensionssparkonto får avslutas genom en utbetalning i förtid, om behållningen uppgår till högst ett prisbasbelopp.

I andra fall får Skatteverket medge att kontot avslutas genom en utbetalning i förtid *eller att en del av kontobehållningen betalas ut*, om pensionsspararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl.

59 kap.

Vem som får göra pensionssparavdrag

1 a §

Pensionssparavdrag får göras av den som är obegränsat skattskyldig och som har

1. avdragsgrundande inkomst av anställning och helt saknar pensionsrätt i anställning, eller
2. avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet.

I 16 § finns bestämmelser om när sådant avdrag får göras också av den som är begränsat skattskyldig.

Pensionssparavdrag får även göras efter beslut om dispens enligt 8–12 §§.

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 1 800 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

För avdragsgrundande inkomst av anställning är tillägget, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av anställning får pensionssparavdraget inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet får pensionssparavdraget inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp.

För skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning, får Skatteverket medge pensionssparavdrag med högst samma belopp som för sådana inkomster som avses i 5 § andra stycket. För skattskyldiga som fått särskild ersättning i samband med att en anställning upphört och som inte har ett betryggande pensionsskydd, får Skatteverket medge avdrag med ett högre belopp

För skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning, får Skatteverket medge pensionssparavdrag med högst samma belopp som för sådana inkomster som avses i 5 § första stycket. För skattskyldiga som fått särskild ersättning i samband med att en anställning upphört och som inte har ett betryggande pensionsskydd, får Skatteverket medge avdrag med ett högre belopp.

Pensionssparavdrag som grundar sig på överskott av en näringsverksamhet eller inkomst i inkomstslaget kapital ska göras i inkomstslaget näringsverksamhet och annat pensionssparavdrag ska göras som allmänt avdrag, om inte annat sägs i 14 eller 15 §.

Pensionssparavdrag som grundar sig på överskott av en näringsverksamhet eller inkomst i inkomstslaget kapital ska göras i inkomstslaget näringsverksamhet och annat pensionssparavdrag ska göras som allmänt avdrag, om inte annat sägs i 15 §.

Om den skattskyldige ska göra pensionssparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till 1 800 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

16 §³

Pensionssparavdrag får göras av den som är obegränsat skattskyldig. Sådant avdrag får också göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Pensionssparavdrag får också göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Den som är obegränsat skattskyldig bara under en del av beskattningsåret ska göra de avdrag som avser den tiden. Om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, ska dock pensionssparavdrag göras för hela året.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte i inkomstslaget kapital.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. De nya bestämmelserna tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2015. Äldre bestämmelser gäller för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts före den 1 januari 2016.

3. Om beskattningsåret påbörjats men inte avslutats före ikraftträdandet tillämpas bestämmelserna i den äldre lydelsen för försäkringspremier som betalats och inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet. I fråga om premier som betalats och inbetalningar som gjorts efter ikraftträdandet gäller att avdrag får göras för dessa bara till den del som avdragsutrymmet beräknat enligt 59 kap. 5 § i den nya lydelsen överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2009:1060.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian Slopåd avdragsrätt för privat pensionssparande kommit in från Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Domstolsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bokföringsnämnden, Kammarkollegiet, Statistiska centralbyrån (SCB), Tillväxtverket, Finansbolagens Förening, Föreningen Svenskt Näringsliv, Landsorganisationen i Sverige (LO), Regelrådet, Svensk Försäkring, Svenska Bankföreningen, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Tjänstepensionsförbundet och Arbetsgivarverket.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Riksrevisionen, Konjunkturinstitutet, Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet, FAR, Fondbolagens förening, Företagarna, Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets Skattedelegation, Skattebetalarnas förening, Svenska Fondhandlareföreningen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).